

**Uchwała Nr XXXVI/266/2014**  
**Rady Powiatu Strzelecko-Drezdeneckiego**  
**z dnia 6 marca 2014 r.**

w sprawie przyjęcia Powiatowego Programu Działań na Rzecz Osób Niepełnosprawnych na lata 2014-2020.

Na podstawie art. 35 a ust. 1 ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 roku o rehabilitacji zawodowej i społecznej osób niepełnosprawnych oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych ( Dz. U. z 2011 r. Nr 127, poz.721, ze zm.) i art. 12 pkt. 11 ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym ( t. j. Dz. U. z 2013 r., poz. 595 ze zmianami )

Rada Powiatu  
uchwala, co następuje

**§ 1** Przyjmuje się do realizacji Powiatowy Program Działań na Rzecz Osób Niepełnosprawnych na lata 2014-2020 stanowiący załącznik do niniejszej uchwały.

**§ 2** Wykonanie uchwały powierza się Zarządowi Powiatu.

**§ 3** Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący Rady  
(-) Romuald Gawlik



Załącznik Nr XXXVI/ 266/2014  
z dnia 6 marca 2014 r.

**POWIATOWY PROGRAM DZIAŁAŃ  
NA RZECZ OSÓB  
NIEPEŁNOSPRAWNYCH  
W POWIECIE  
STRZELECKO-DREZDENECKIM  
NA LATA 2014-2020**

opracowanie:

**POWIATOWE CENTRUM POMOCY RODZINIE  
W DREZDENKU**

2014

## Spis treści

### Wstęp

I.	Charakterystyka ogólna programu.....	3
	1. Podstawa prawna opracowania program .....	4
	2. Założenia ogólne programu .....	5
	3. Definicja niepełnosprawności .....	5
II.	Diagnoza zjawiska niepełnosprawności .....	6
	1. Niepełnosprawność na podstawie GUS, PUP, OPS.....	6
	2. Niepełnosprawność wg orzeczeń Powiatowego Zespołu ds. Orzekania o niepełnosprawności.....	14
III.	Rehabilitacja społeczna.....	17
IV.	Rehabilitacja zawodowa.....	20
V.	Rehabilitacja zdrowotna.....	22
VI.	Instytucje służące rehabilitacji osób niepełnosprawnych na terenie Powiatu strzelecko-drezdeneckiego.....	23
VII.	Instytucje oraz organizacje realizujące zadania z zakresu rehabilitacji społecznej i zawodowej.....	26
VIII.	Analiza SWOT problematyki niepełnosprawności w powiecie strzelecko-drezdeneckim.....	28
IX.	Program działań- cele główne i szczegółowe.....	30

## **Wstęp**

Na świecie żyje ponad 500 milionów ludzi niepełnosprawnych. Dzisiejsze społeczeństwo jest świadome, iż osoby niepełnosprawne mają takie samo prawo do uczestnictwa w życiu społecznym jak reszta ludzi.

Niepełnosprawność dotyka człowieka od początku istnienia rodzaju ludzkiego. Jest zjawiskiem dynamicznym i rozwojowym. W ostatnim okresie zmienia się podejście do człowieka niepełnosprawnego i jego możliwości, do edukacji i rehabilitacji. Zmienia się zakres oferowanego wsparcia psychicznego, społecznego, materialnego. Nadal jednak niepełnosprawność jako synonim choroby, ograniczeń, porażki życiowej stanowi źródło lęku współczesnego człowieka. Według standardów światowych i europejskich, sformułowanych w licznych dokumentach międzynarodowych, osoby niepełnosprawne mają prawo do pełnego uczestnictwa i równych szans w życiu społecznym i zawodowym.

Niepełnosprawność obejmuje wiele ograniczeń funkcjonalnych : może być fizyczna, intelektualna, może wynikać z choroby umysłowej lub somatycznej. Niepełnosprawność dotyczy osób w każdym wieku.

Zjawisko niepełnosprawności wraz z konsekwencjami zdrowotnymi, społecznymi i finansowymi dotyka co piątego mieszkańca województwa lubuskiego.

Działania na rzecz poprawy warunków życia osoby niepełnosprawnej, powinny odbywać się zgodnie z założeniami określonymi w Deklaracji Madryckiej przyjętej przez Europejski Kongres na Rzecz Osób Niepełnosprawnych ( Madryt 20-24 marca 2002r.):

„Każde demokratyczne społeczeństwo powinno okazać szacunek dla powszechnie uznawanych wartości oraz prawnie zabezpieczać ich funkcjonowanie”

Specyfikacja potrzeb i oczekiwań osób niepełnosprawnych wymaga inicjowania i realizowania wielu działań, które chronią te osoby przed bezradnością, stwarzają im warunki do rozwoju, motywują do aktywności i zaradności urzeczywistniając zasadę wyrównywania szans i integracji osób niepełnosprawnych ze środowiskiem.

Polityka społeczna wobec osób niepełnosprawnych to wielosektorowe działanie podmiotów publicznych i organizacji pozarządowych, mających na celu wyrównywanie nieuzasadnionych różnic socjalnych oraz tworzenie szans funkcjonowania osób niepełnosprawnych we wszystkich dziedzinach życia gospodarczego i społecznego, umożliwiających ich pełną integrację ze społeczeństwem. Rolą podmiotów polityki społecznej jest tworzenie podstawowych oraz realnych możliwości zaspokojenia niezbędnych potrzeb osób niepełnosprawnych m.in. w zakresie: zapobiegania niepełnosprawności, wczesnego rozpoznawania i diagnozowania, rehabilitacji leczniczej, zawodowej, społecznej,

środowiskowej i psychologicznej, dostępu do edukacji, doradztwa i szkolenia zawodowego, zatrudnienia z uwzględnieniem możliwości zdrowotnych, ochrony socjalnej, ekonomicznej i prawnej, zaopatrzenia w sprzęt umożliwiający lub ułatwiający normalne funkcjonowanie w społeczeństwie, usuwanie barier architektonicznych, komunikacyjnych i informacyjnych.

## **I. Charakterystyka ogólna programu.**

Celem programu Działań na Rzecz Osób niepełnosprawnych w powiecie strzelecko-drezdeneckim na lata 2014-2020 jest przedstawienie diagnozy problemu niepełnosprawności, dotychczas podejmowanych działań na rzecz osób niepełnosprawnych oraz określenie zadań, których realizacja przyczyniłaby się do poprawy warunków funkcjonowania osób o ograniczonej sprawności w społeczności lokalnej, przy uwzględnieniu istniejących zasobów i możliwości powiatu w zakresie realizacji tych zadań. Niniejszy program jest kontynuacją szeregu działań, które podjęto w ramach realizacji powiatowego programu działań na rzecz osób niepełnosprawnych w latach 2004 – 2013.

Powiatowy program na rzecz osób niepełnosprawnych ma na celu zminimalizowanie skutków niepełnosprawności oraz umożliwienie zaspokojenia potrzeb osób niepełnosprawnych we wszystkich obszarach życia. Program ma charakter otwarty, a stopień ogólności zawartych w programie działań umożliwi podejmowanie różnorodnych działań i inicjatyw oraz włączania na różnych etapach jego realizacji nowych podmiotów, uczestników. Z uwagi na zmieniające się warunki, potrzeby i oczekiwania osób niepełnosprawnych, dopuszcza się możliwość poszerzenia go o nowe obszary działań.

Warunkiem powodzenia realizacji Programu jest czynne w nim uczestnictwo oraz współpraca z samorządami gminnymi, jednostkami pomocy społecznej, organizacjami pozarządowymi, placówkami służby zdrowia i innymi podmiotami działającymi na rzecz osób niepełnosprawnych.

### **1. Podstawa prawna opracowania programu**

Delegację do opracowania Powiatowego Programu na Rzecz Działań Osób Niepełnosprawnych zawiera art. 35 a ust. 1 ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 roku o rehabilitacji zawodowej i społecznej osób niepełnosprawnych oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych ( Dz. U. z 2011 r. Nr 127, poz.721, z późn. zm.) zgodnie z którą do zadań powiatu należy: opracowanie i realizacja, zgodnych z przyjętą powiatową strategią rozwiązywania problemów społecznych powiatowych programów działań na rzecz osób niepełnosprawnych w zakresie: rehabilitacji społecznej, zawodowej i zatrudniania oraz przestrzegania praw osób niepełnosprawnych.

## 2. Założenia ogólne programu

### Obszary programu:

- ✓ rehabilitacja społeczna osób niepełnosprawnych,
- ✓ rehabilitacja zawodowa i zatrudnienie osób niepełnosprawnych,
- ✓ przestrzeganie praw osób niepełnosprawnych.

### Adresaci programu:

- ✓ osoby niepełnosprawne i ich rodziny z terenu powiatu strzelecko-drezdeneckiego.

### Koordynator programu:

- ✓ Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Drezdenku.

### Partnerzy:

- ✓ Ośrodki Pomocy Społecznej
- ✓ Powiatowy Urząd Pracy
- ✓ Poradnie Psychologiczno- Pedagogiczne
- ✓ Dom Pomocy Społecznej
- ✓ Organizacje pozarządowe działające na rzecz osób niepełnosprawnych

## 3. Definicja niepełnosprawności:

Zgodnie z definicją sformułowaną przez Światową Organizację Zdrowia (WHO):

*„Osoba niepełnosprawna to osoba, u której istotne uszkodzenia i obniżenie sprawności funkcjonowania organizmu powodują uniemożliwienie, utrudnienie lub ograniczenie sprawnego funkcjonowania w społeczeństwie, biorąc pod uwagę takie czynniki jak płeć, wiek oraz czynniki zewnętrzne”.*

Przez niepełnosprawność rozumie się wszelkie ograniczenia lub brak wynikający z ograniczeń – zdolności wykonywania jakiejś czynności w sposób lub zakresie uważanym za normalny dla człowieka. Natomiast za osobę niepełnosprawną uważa się człowieka nie mogącego samodzielnie, częściowo lub całkowicie, zapewnić sobie możliwości normalnego życia, indywidualnego lub społecznego, na skutek wrodzonego lub nabytego upośledzenia sprawności fizycznych lub psychicznych. Niepełnosprawny to osoba, której stan fizyczny lub psychiczny trwale lub okresowo utrudnia, ogranicza lub uniemożliwia wypełnianie zadań życiowych i ról społecznych zgodnie z normami prawnymi i społecznymi.

Według ustawy o pomocy społecznej niepełnosprawność oznacza niezdolność do pracy w rozumieniu przepisów o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych albo zaliczenie do grupy inwalidów lub legitymowanie się stopniem

niepełnosprawności w rozumieniu przepisów ustawy o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych.

Ustawa z dnia 27 sierpnia 1997 roku o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych określa niepełnosprawność jako stan fizyczny, psychiczny lub umysłowy trwale lub okresowo utrudniający, ograniczający bądź uniemożliwiający wypełnianie ról społecznych, a w szczególności ograniczający zdolność do wykonywania pracy zarobkowej.

## II. Diagnoza zjawiska niepełnosprawności

W każdym społeczeństwie istnieje pewien procent osób, które z przyczyn dziedzicznych, wrodzonych, w wyniku chorób, wypadków czy też nieprawidłowych warunków życia nie mają pełnej sprawności psychicznej i fizycznej.

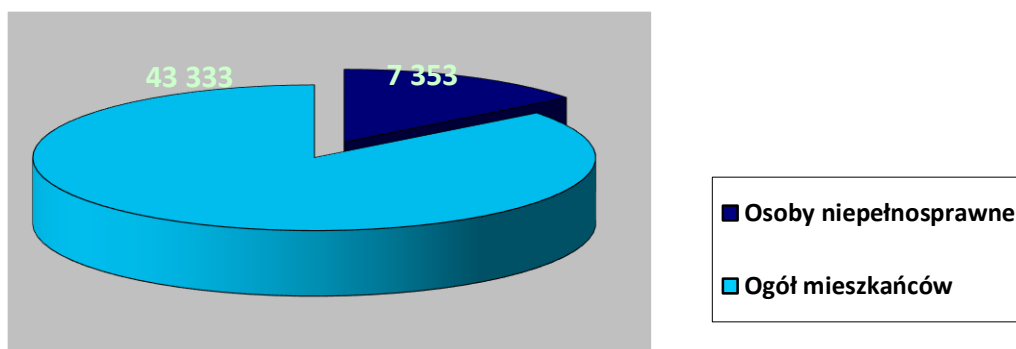
Osoby te określa się najczęściej terminem „ludzie niepełnosprawni”, rozumiejąc niepełnosprawność jako czasowe lub trwale obniżenie sprawności psychofizycznych funkcji organizmu.

Pełne poznanie sytuacji osób niepełnosprawnych jest utrudnione z wielu powodów. Informacje statystyczne są rozproszone w różnych badaniach.

### 1. Niepełnosprawność na podstawie GUS, PUP, OPS

W skład powiatu strzelecko – drezdeneckiego wchodzi pięć gmin: Strzelce Krajeńskie, Drezdenko, Dobiegniew Zwierzyn, Stare Kurowo. Ogółem powiat strzelecko - drezdenecki liczy 50686 mieszkańców w tym 7353 to osoby niepełnosprawnych tj. 14,5 %

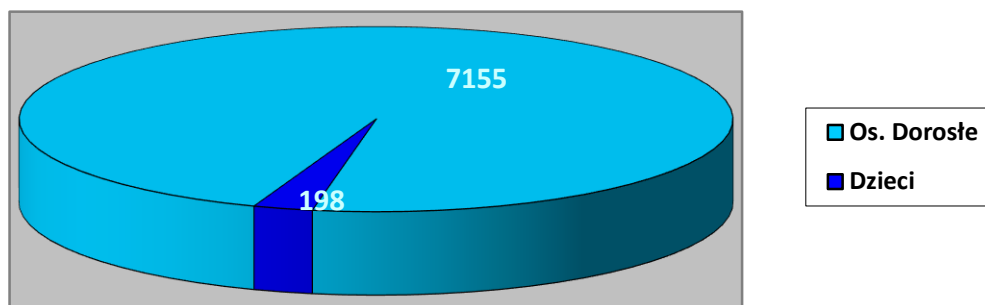
**Wykres nr 1. Mieszkańcy powiatu strzelecko-drezdeneckie z uwzględnieniem osób niepełnosprawnych.**



Źródło: Bank Danych Lokalnych [www.stat.gov.pl](http://www.stat.gov.pl)

Na podstawie danych uzyskanych z Urzędu Statystycznego na dzień 31 grudnia 2011 roku wynika, że powiat strzelecko – drezdenecki ogółem liczy 50686 mieszkańców z czego 7353 są to osoby niepełnosprawne prawnie udokumentowane.

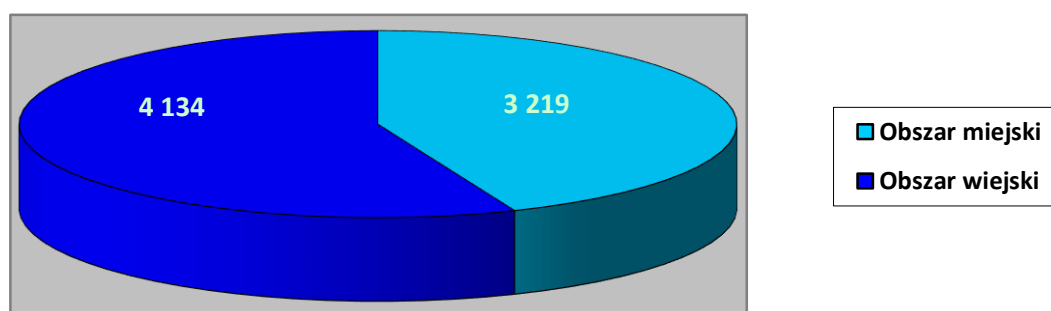
**Wykres nr 2. Osoby niepełnosprawne zamieszkałe na terenie powiatu strzelecko – drezdeneckiego w podziale na dorosłych i dzieci.**



Źródło: Bank Danych Lokalnych [www.stat.gov.pl](http://www.stat.gov.pl)

Na podstawie informacji uzyskanych z przeprowadzonego w 2002 roku Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań oraz Powszechnego Spisu Rolnego ustalono liczbę osób niepełnosprawnych na terenie powiatu strzelecko – drezdeneckiego w podziale na osoby dorosłe oraz dzieci. Osób dorosłych niepełnosprawnych prawnie udokumentowanych jest 7155, dzieci niepełnosprawnych jest 198.

**Wykres nr 3. Osoby niepełnosprawne zamieszkałe na terenie powiatu strzelecko-drezdeneckiego w podziale na obszar miejski i wiejski.**

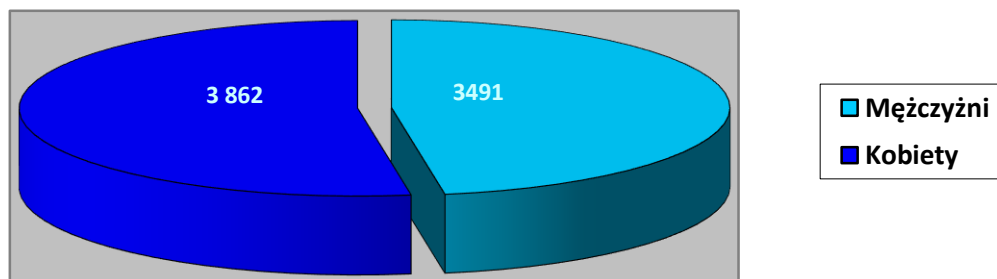


Źródło: Bank Danych Lokalnych [www.stat.gov.pl](http://www.stat.gov.pl)

Przeprowadzony 2002 roku Spis Powszechny Ludności i Mieszkań oraz Powszechny Spis Rolny przedstawia liczbę osób niepełnosprawnych zamieszkałych na terenie powiatu strzelecko-drezdeneckiego z podziałem na obszar miejski i wiejski. W obszarze miejskim liczba osób niepełnosprawnych ogółem wynosi 3219 natomiast w obszarze wiejskim 4134 osób.



**Wykres nr 4. Osoby niepełnosprawne zamieszkałe na terenie powiatu strzelecko-drezdeneckiego z podziałem na płeć.**



Źródło: Bank Danych Lokalnych [www.stat.gov.pl](http://www.stat.gov.pl)

Na podstawie Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań oraz Powszechnego Spisu Rolnego określa się liczbę osób niepełnosprawnych z podziałem na płeć. Na terenie powiatu strzelecko-drezdeneckiego zamieszkuje 3491 niepełnosprawnych mężczyzn oraz 3862 niepełnosprawnych kobiet.

**Tabela nr 1. Osoby niepełnosprawne w wieku do 16 lat zamieszkałe w gminach powiatu strzelecko – drezdeneckiego.**

Gmina	Ogółem	Niepełnosprawne	%
Drezdenko	3295	96	3,43
Strzelce Kraj.	3247	128	2,53
Dobiegiew	1191	34	3,50
Zwierzyn	894	32	2,79
Stare Kurowo	818	24	3,40
<b>Powiat</b>	<b>9445</b>	<b>314</b>	<b>3,32</b>

Źródło: Ośrodek Pomocy Społecznej dane na dzień 31.10.2012 r., Bank Danych Lokalnych [www.stat.gov.pl](http://www.stat.gov.pl)

Na podstawie danych zawartych w tabeli nr 1 stwierdza się, że najwięcej osób niepełnosprawnych do 16 roku życia liczy gmina Strzelce Krajeńskie. W pozostałych gminach powiatu strzelecko – drezdeneckiego liczba osób niepełnosprawnych w tym przedziale wiekowym jest zbliżona.

**Tabela nr 2. Osoby niepełnosprawne powyżej 16 lat zamieszkałe w gminach powiatu strzelecko – drezdeneckiego.**

Gmina	Ogółem	Niepełnosprawne	%
Drezdenko	14324	626	2,28
Strzelce Kraj.	14295	525	2,72
Dobiegniew	5682	230	2,70
Zwierzyn	3543	155	2,28
Stare Kurowo	3397	298	3,39
<b>Powiat</b>	<b>41241</b>	<b>1834</b>	<b>4,44</b>

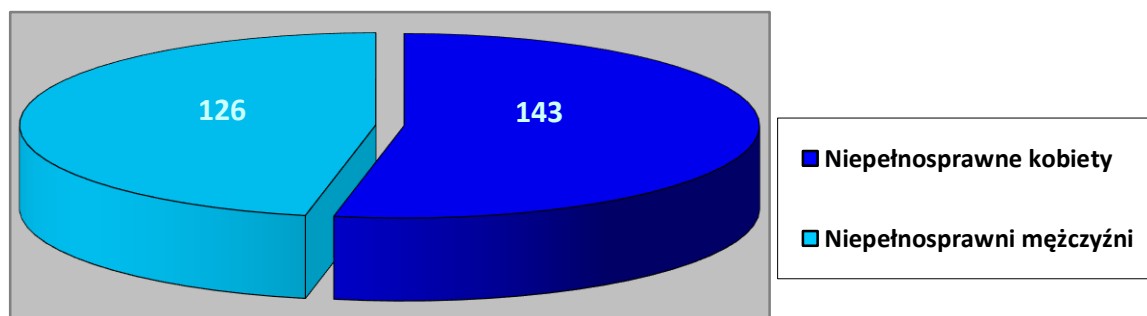
Źródło: Ośrodek Pomocy Społecznej dane na dzień 31.10.2012r. Bank Danych Lokalnych [www.stat.gov.pl](http://www.stat.gov.pl)

Na podstawie danych zawartych w tabeli nr 2 stwierdza się, że liczba osób niepełnosprawnych powyżej 16 roku życia jest zbliżona we wszystkich gminach wchodzących w skład powiatu strzelecko – drezdeneckiego.

Osoby niepełnosprawne znajdują się w trudnej sytuacji życiowej na co składa się wiele czynników takich jak trudna sytuacja ekonomiczna gospodarstw domowych osób niepełnosprawnych, trudności na rynku pracy, brak wiedzy na temat instytucji, które niosą pomoc osobom niepełnosprawnym, brak informacji na temat przysługujących form wsparcia.

Ważnym problemem osób niepełnosprawnych w powiecie strzelecko – drezdeneckim jest brak pracy. Długotrwałe bezrobocie powoduje wiele negatywnych skutków psychologicznych i społecznych. Osoby niepełnosprawne szczególnie oczekują pomocy ze strony Powiatowych Urzędów Pracy, ponieważ mają duże trudności w poruszaniu się po rynku pracy

**Wykres nr 5. Osoby niepełnosprawne zarejestrowane jako bezrobotne w PUP w podziale na kobiety i mężczyzn.**



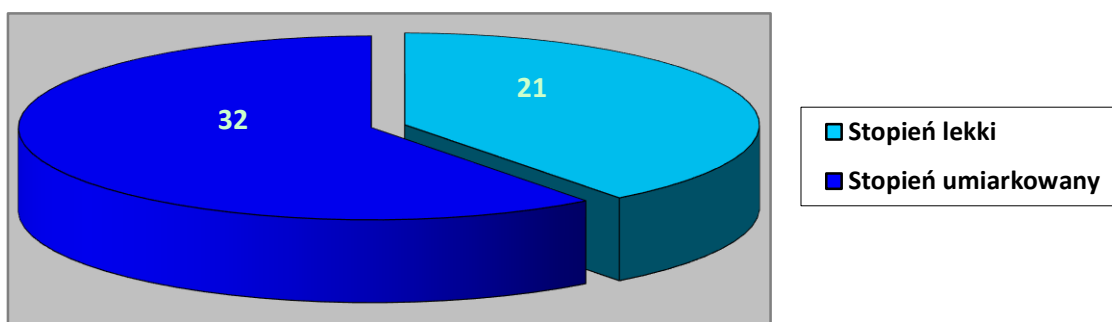
Na dzień 31.10.2012 roku w PUP w Strzelcach Kraj. było zarejestrowanych 269 osób bezrobotnych w tym 143 niepełnosprawne kobiety oraz 126 niepełnosprawnych mężczyzn.

Wśród bezrobotnych niepełnosprawnych stopień znaczny lub umiarkowany posiadały 133 osoby, ze specjalnymi schorzeniami było 51 osób.

**Wykres nr 6. Osoby niepełnosprawne poszukujące pracy i niepozostające w zatrudnieniu w podziale na kobiety i mężczyzn.**

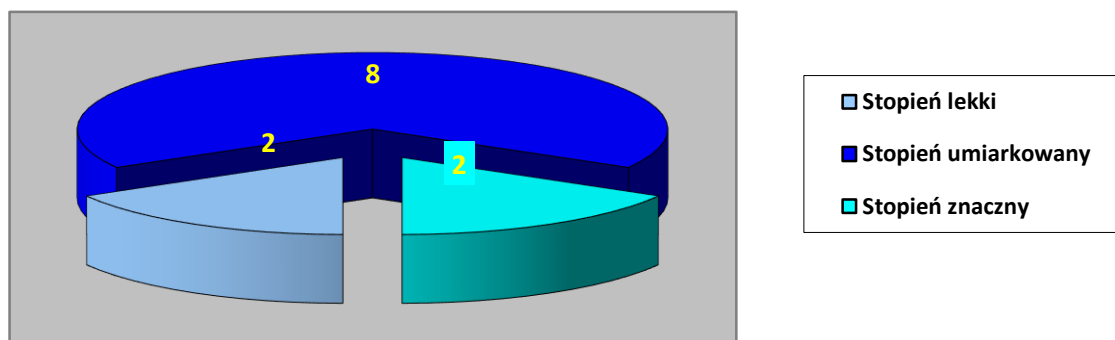
Na dzień 31.10.2012 roku w PUP w Strzelcach Kraj. było zarejestrowanych 30 osób poszukujących pracy i niepozostających w zatrudnieniu w tym 11 niepełnosprawnych kobiet oraz 19 niepełnosprawnych mężczyzn. Ze stopniem znacznym lub umiarkowanym w grupie osób poszukujących pracy były 24 osoby, ze specjalnymi schorzeniami było 9 osób.

**Wykres nr 7. Osoby bezrobotne niepełnosprawne odbywające staż z podziałem na stopień niepełnosprawności.**



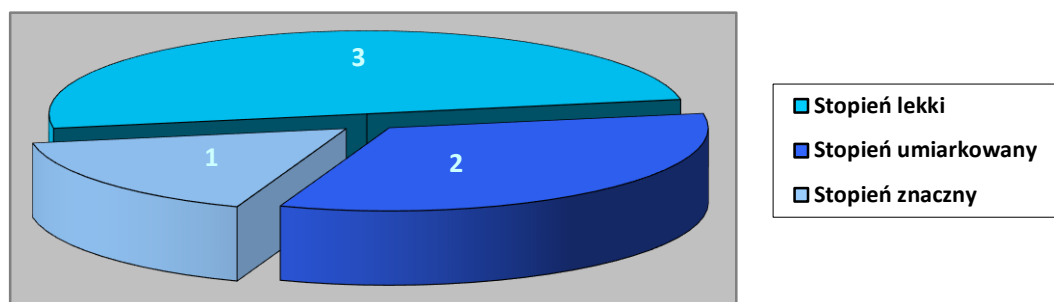
W 2012 roku na staż zostało skierowanych 53 osoby niepełnosprawne bezrobotne z czego 21 osób posiadało orzeczenie o niepełnosprawności w stopniu lekkim a 32 osoby w stopniu umiarkowanym.

**Wykres nr 8. Osoby niepełnosprawne poszukujące pracy odbywające staż z podziałem na stopień niepełnosprawności.**



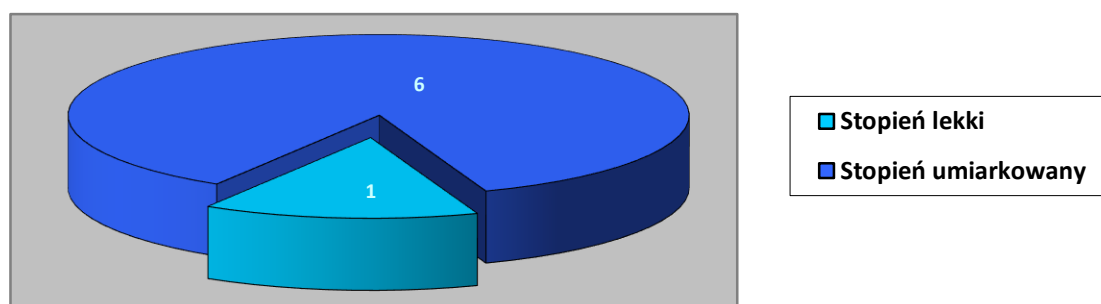
W 2012 roku na staż zostało skierowanych 12 osób niepełnosprawnych poszukujących pracy finansowanych ze środków PFRON przy czym 2 osoby posiadały lekki stopień niepełnosprawności, 8 osób umiarkowany stopień niepełnosprawności oraz 2 osoby ze znacznym stopniem niepełnosprawności.

**Wykres nr 9. Osoby niepełnosprawne zatrudnione w ramach prac interwencyjnych z podziałem na stopień niepełnosprawności.**



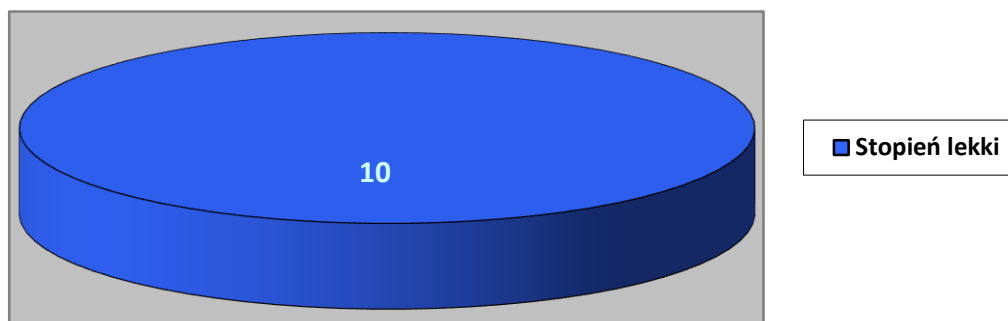
W ramach prac interwencyjnych zatrudnionych zostało 6 osób niepełnosprawnych w tym 3 osoby posiadały orzeczenie z lekkim stopniem niepełnosprawności, 2 osoby z umiarkowanym a 1 osoba ze znacznym stopniem niepełnosprawności.

**Wykres nr 10. Osoby niepełnosprawne zatrudnione w ramach robót publicznych z podziałem na stopień niepełnosprawności.**



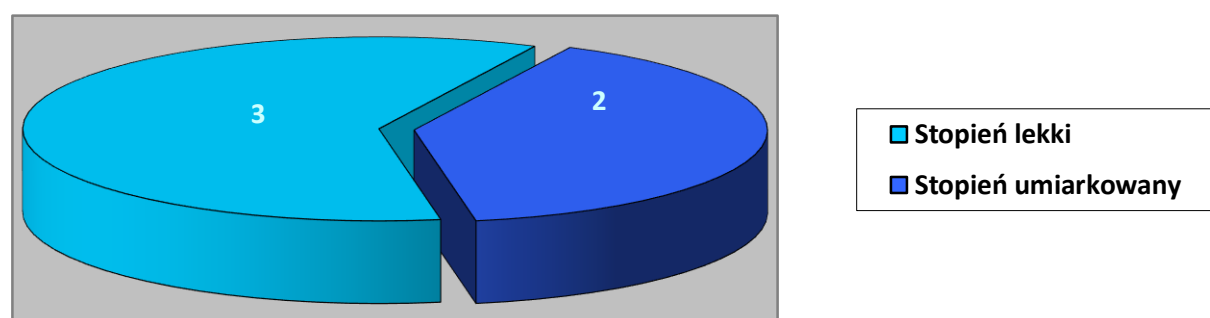
W 2012 roku w ramach robót publicznych zatrudnionych zostało 7 osób niepełnosprawnych w tym 6 osób posiadało orzeczenie z umiarkowanym stopniem niepełnosprawności a 1 osoba z lekkim stopniem niepełnosprawności.

**Wykres nr 11. Osoby niepełnosprawne wykonujące prace społecznie użyteczne z podziałem na stopień niepełnosprawności.**



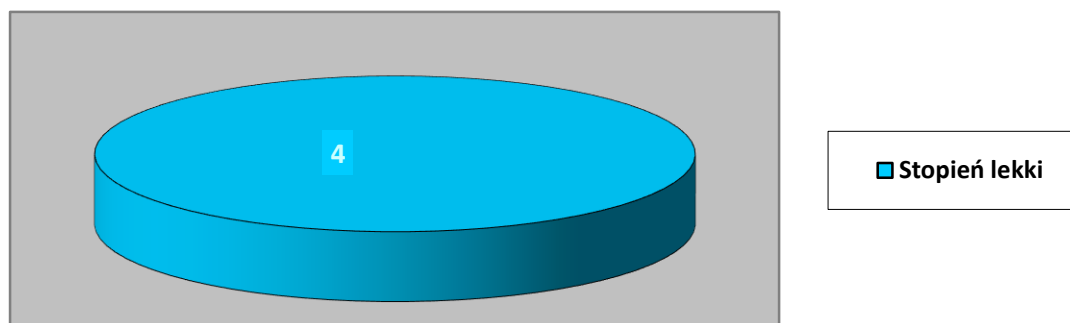
W 2012 roku do wykonywania prac społecznie użytecznych zostało skierowanych 10 osób niepełnosprawnych z czego wszystkie posiadały orzeczenie o niepełnosprawności w stopniu lekkim.

**Wykres nr 12. Podjęcie działalności gospodarczej przez osoby niepełnosprawne z podziałem na stopień niepełnosprawności.**



W 2012 roku udzielono jednorazowo środków finansowych na podjęcie działalności gospodarczej 5 osobom poszukującym pracy w ramach środków PFRON w tym 3 osoby posiadały orzeczenie z lekkim stopniem niepełnosprawności oraz 2 osoby z umiarkowanym.

**Wykres nr 14. Osoby niepełnosprawne na stanowisku pracy utworzonego ramach refundacji kosztów wyposażenie/doposażenia stanowiska pracy.**



W roku 2012 PUP skierował 4 osoby niepełnosprawne na stanowiska pracy utworzone w ramach refundacji kosztów wyposażenia/doposażenia stanowiska pracy, które posiadały orzeczenie z lekkim stopniem niepełnosprawności.

W roku 2012 w PUP w Strzelcach Kraj. ze szkoleń skorzystało 6 osób niepełnosprawnych w tym 1 osoba bezrobotna posiadająca orzeczenie niepełnosprawności w stopniu umiarkowanym oraz 5 osób poszukujących pracy w ramach PFRON w tym 3 osoby posiadały orzeczenie o niepełnosprawności stopniu umiarkowanym, 1 w stopniu lekkim i 1 ze stopniem znacznym.

Na podstawie uzyskanego materiału stwierdza się że w PUP w Strzelcach Krajeńskich pozostawało zarejestrowanych więcej niepełnosprawnych kobiet niż mężczyzn. Uzyskane dane wykazują, że wśród osób niepełnosprawnych odbywających staż więcej osób posiadało orzeczenie o umiarkowanym stopniu niepełnosprawności. Natomiast w ramach prac interwencyjnych, społecznie użytecznych, przy podjęciu działalności gospodarczej, czy też na stanowisku pracy utworzonego w ramach refundacji kosztów wyposażenia/doposażenia stanowiska pracy najwięcej było osób posiadających orzeczenie o niepełnosprawności w stopniu lekkim.

**2. Niepełnosprawność wg. orzeczeń Powiatowego Zespołu ds. Orzekania o Niepełnosprawności**

Powiatowe zespoły orzekają na wniosek osoby zainteresowanej lub jej przedstawiciela ustawowego albo, za ich zgodą, na wniosek ośrodka pomocy społecznej. Orzeczenia powiatowego zespołu, poza ustaleniem niepełnosprawności lub stopnia niepełnosprawności, zawierają wskazania dotyczące w szczególności:

- 1) Odpowiedniego zatrudnienia uwzględniającego psychofizyczne możliwości danej osoby,
- 2) Szkolenia, w tym specjalistycznego,
- 3) Zatrudnienia w zakładzie aktywności zawodowej,
- 4) Uczestnictwa w terapii zajęciowej,
- 5) Konieczności zaopatrzenia w przedmioty ortopedyczne, środki pomocnicze oraz pomoce techniczne, ułatwiające funkcjonowanie danej osoby,
- 6) Korzystanie z systemu środowiskowego wsparcia w samodzielnej egzystencji, przez co rozumie się korzystanie z usług socjalnych, opiekuńczych, terapeutycznych i rehabilitacyjnych świadczonych przez sieć instytucji pomocy społecznej, organizacje pozarządowe oraz inne placówki,
- 7) Konieczności stałej lub długotrwałej opieki i pomocy innej osoby w związku ze znacznie ograniczoną możliwością samodzielnej egzystencji,
- 8) Konieczności stałego współdziałania na co dzień opiekuna dziecka w procesie jego leczenia, rehabilitacji i edukacji,
- 9) Spełnienia przez osobę niepełnosprawną przesłanek określonych w art. 8 ust. 1 ustawy z dnia 20 czerwca 1997r. Prawo o ruchu Drogowym,
- 10) Prawa do zamieszkiwania w osobnym pokoju.

Zespół do spraw orzekania o niepełnosprawności ustala trzy stopnie niepełnosprawności, które stosuje się do realizacji celów określonych ustawą o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnieniu osób niepełnosprawnych.

- znaczny, do którego zalicza się osobę z naruszoną sprawnością organizmu, niezdolną

do pracy albo zdolną do pracy jedynie w warunkach pracy chronionej i wymagającą ,

w celu pełnienia ról społecznych, stałej lub długotrwałej opieki i pomocy innych w związku z niezdolnością do samodzielnej egzystencji.

- umiarkowany, do którego zalicza się osobę z naruszoną sprawnością organizmu, niezdolną do pracy albo zdolną do pracy chronionej lub wymagającą czasowej albo częściowej pomocy innych osób w celu pełnienia ról społecznych.

- lekki, do którego zalicza się osobę o naruszonej sprawności organizmu, powodującej w sposób istotny obniżenie zdolności do wykonywania pracy, w porównaniu do zdolności, jaką wykazuje osoba o podobnych kwalifikacjach zawodowych z pełną sprawnością psychiczną i fizyczną, lub mającą ograniczenia w pełnieniu ról społecznych dające się kompensować przy pomocy wyposażenia w przedmioty ortopedyczne, środki pomocnicze lub środki techniczne.

**Liczba wydanych orzeczeń przez Powiatowy Zespół ds. Orzekania  
o Niepełnosprawności mieszkańcom powiatu strzelecko-drezdeneckiego  
powyżej 16 roku życia.**

Przyczyny niepełnospra wności	2012				2013			
	Stopień niepełnosprawności			Raz em 201 2r.	Stopień niepełnosprawności			Raz em 201 3
	znac zny	umiarko wany	le kki		znac zny	umiarko wany	le kki	
01-U	10	23	2	35	10	33	4	47
02-P	41	76	18	135	19	102	21	142
03-L	15	52	53	120	19	54	67	140
04-O	23	62	28	113	13	55	35	103
05-R	165	485	220	870	129	510	284	923
06-E	2	49	0	51	1	49	11	61
07-S	272	261	80	613	174	301	107	582
08-T	68	45	16	129	59	38	26	123
09-M	49	37	0	86	52	37	9	98
10-N	195	203	18	416	139	185	26	350
11-I	53	110	19	182	70	131	35	236
12-C	1	0	0	1	1	1	1	3
<b>Razem:</b>	894	1403	454	2751	686	1496	626	2808

Objaśnienia:

01-U-uposledzenie umysłowe,

02-P-choroby psychiczne,

03-L- zaburzenia głosu, mowy i choroby słuchu,

04-O-choroby narządu wzroku,

05-R-uposledzenie narządu ruchu,

06-E-epilepsja

07-S-choroby układu oddechowego i krążenia,

08-T-choroby układu pokarmowego,

09-M-choroby układu moczowo-płciowego,

10-N-choroby neurologiczne,

11-I-inne, w tym schorzenia: endokrynologiczne, metaboliczne, zaburzenia enzymatyczne,

Choroby zakaźne i odzwierzęce, zeszpecenia, choroby układu krwiotwórczego,

12-C- całościowe zaburzenia rozwojowe



Jak wynika z powyższego wykresu w roku 2013 wzrosła liczba wydanych orzeczeń o niepełnosprawności dla osób dorosłych wydawanych przez Powiatowy Zespół do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności w stosunku do roku 2012.

Najwięcej wydanych orzeczeń było z tytułu upośledzeń narządu ruchu, drugim tytułem były choroby układu oddechowego i krążenia, trzecim choroby neurologiczne, czwartym inne, w tym schorzenia: endokrynologiczne, metaboliczne, zaburzenia enzymatyczne, choroby zakaźne i odzwierzęce, zeszpecenia, choroby układu krwiotwórczego, piątym choroby psychiczne, szóstym w kolejności również dużo wydanych orzeczeń: zaburzenia głosu, mowy i choroby słuchu.

### **Liczba wydanych orzeczeń przez Powiatowy Zespół ds. Orzekania o Niepełnosprawności osobom przed 16 rokiem życia**

L.p	Przyczyny niepełnosprawności	2012	2013
1	01-U	11	11
2	02-P	3	6
3	03-L	25	12
4	04-O	23	12
5	05-R	23	15
6	06-E	15	13
7	07-S	42	36
8	08-T	11	7
9	09-M	15	12
10	10-N	79	58
11	11-I	33	20
12	12-C	28	23
Razem		308	225

Jak wynika z powyższego wykresu najwięcej wydanych orzeczeń dla dzieci do 16 roku życia było z tytułu: chorób układu oddechowego i krążenia, zaburzeń głosu, mowy i chorób słuchu, narządu wzroku, narządu ruchu, równie duża liczba wydanych orzeczeń z tytułu upośledzeń umysłowych i chorób psychicznych.

Na podstawie uzyskanego materiału stwierdza się, że na terenie powiatu strzelecko – drezdeneckiego mieszka więcej osób dorosłych niepełnosprawnych prawnie udokumentowanych niż dzieci. Więcej osób niepełnosprawnych zamieszkuje w obszarze wiejskim. Uwzględniając podział na płeć uzyskane dane pokazują, że na terenie powiatu strzelecko – drezdeneckiego więcej jest niepełnosprawnych kobiet.

### III. Rehabilitacja społeczna

Rehabilitacja społeczna ma na celu umożliwienie osobom niepełnosprawnym uczestnictwa w życiu społecznym i realizowana jest przede wszystkim przez:

- ✓ wyrabianie zaradności osobistej i pobudzanie aktywności społecznej osoby niepełnosprawnej,
- ✓ wyrabianie umiejętności samodzielnego wypełniania ról społecznych,
- ✓ likwidację barier, w szczególności architektonicznych, urbanistycznych, transportowych, technicznych, w komunikowaniu się i dostępie do informacji,
- ✓ kształtowanie w społeczeństwie właściwych postaw i zachowań sprzyjających integracji z osobami niepełnosprawnymi.

#### Złożone wnioski osób niepełnosprawnych powiatu strzelecko-drezdeneckiego o dofinansowanie na przestrzeni lat 2008 – 2013

	2008	2009	2010	2011	2012	2013
<b>Turnusy rehabilitacyjne</b>	<b>440</b>	<b>402</b>	<b>392</b>	<b>326</b>	<b>315</b>	<b>238</b>
<b>Sprzęt rehabilitacyjny, ortopedyczny i środki pomocnicze</b>	<b>372</b>	<b>400</b>	<b>279</b>	<b>483</b>	<b>418</b>	<b>525</b>
<b>Barriere architektoniczne, techniczne i w komunikowaniu się</b>	<b>87</b>	<b>62</b>	<b>40</b>	<b>28</b>	<b>97</b>	<b>35</b>
<b>Razem</b>	<b>899</b>	<b>864</b>	<b>711</b>	<b>837</b>	<b>830</b>	<b>798</b>

#### Podział środków PFRON na realizację zadań z zakresu rehabilitacji społecznej na przestrzeni lat 2008 – 2013

	2008	2009	2010	2011	2012	2013
<b>Warsztat Terapii Zajęciowej</b>	<b>591.840</b>	<b>591.840</b>	<b>591.840</b>	<b>591.840</b>	<b>591.840</b>	<b>591.840</b>
<b>Turnusy Rehabilitacyjne</b>	<b>198.816</b>	<b>120.083</b>	<b>94.290</b>	<b>38.292</b>	<b>200.000</b>	<b>100.000</b>
<b>Sprzęt Rehabilitacyjny, ortopedyczny i pomocniczy</b>	<b>235.884</b>	<b>229.821</b>	<b>119.952</b>	<b>231.167</b>	<b>250.285</b>	<b>200.684</b>
<b>Barriere architektoniczne, techniczne i w komunikowaniu się</b>	<b>154.153</b>	<b>116.193</b>	<b>56.529</b>	<b>78.154</b>	<b>237.403</b>	<b>100.000</b>
<b>Razem:</b>	<b>1.180,693</b>	<b>1.057,937</b>	<b>862.611</b>	<b>939.453</b>	<b>1.279,528</b>	<b>992.524</b>

Turnus rehabilitacyjny - oznacza zorganizowaną formę aktywnej rehabilitacji połączonej z elementami wypoczynku, której celem jest ogólna poprawa psychofizycznej sprawności oraz rozwijanie umiejętności społecznych uczestników, między innymi przez nawiązywanie i rozwijanie kontaktów społecznych, realizację i rozwijanie zainteresowań, a także przez udział w innych zajęciach przewidzianych programem turnusu.

Sprzęt rehabilitacyjny, ortopedyczny i pomocniczy- osoby korzystające najczęściej zwracają się o dofinansowanie :

- środków pomocniczych- pieluchomajtki, cewniki, worki na mocz,
- środków ortopedycznych- kule, balkoniki, protezy kończyn, aparaty słuchowe, systemy FM,
- sprzętu rehabilitacyjnego- rowerki stacjonarne, maty.

Likwidacja barier architektonicznych - osoby niepełnosprawne, które mają trudności w poruszaniu się, najczęściej wnioskuje o dofinansowanie przystosowania łazienki do potrzeb osoby niepełnosprawnej i budowy podjazdów.

Likwidacja barier technicznych - wnioskodawcy najczęściej ubiegają się o podnośniki wannowe, schodołazy, łóżka rehabilitacyjne.

Likwidacja barier w komunikowaniu się - tu wnioskodawcy najczęściej występują o specjalistyczne programy, telefony przystosowane do osób niepełnosprawnych.

Aby wesprzeć działalność samorządów na rzecz osób niepełnosprawnych, a jednocześnie zwiększyć możliwości wspierania niepełnosprawnych na szczeblach lokalnych, gdzie jest bliższy dostęp do indywidualnej jednostki niepełnosprawnej oraz lepsza wiedza na temat potrzeb niepełnosprawnych klientów, często innych w każdym powiecie, Pełnomocnik Rządu do Spraw Osób Niepełnosprawnych oraz Prezes Zarządu Związków Powiatów Polskich 1 lutego 2011 roku podpisali Porozumienie dotyczące współpracy w zakresie wspólnych działań samorządów powiatowych na rzecz realizacji karty praw osób niepełnosprawnych oraz ich integracji społecznej. W ten sposób dąży się do wzmocnienia i usprawnienia współpracy z samorządami powiatowymi oraz udzielenia wsparcia samorządom w podejmowanych przez nie działaniach na rzecz integracji osób niepełnosprawnych w społeczności lokalnej, w jak najszerszym zakresie.

Efektom podpisanego porozumienia a zarazem wydajniejszego modelu polityki społecznej wobec osób niepełnosprawnych jest program Aktywny Samorząd, którego działania uzupełniają plany ujęte w powiatowych strategiach rozwiązywania problemów społecznych i programach działań na rzecz osób niepełnosprawnych. Samorządy mają możliwość aktywniejszego włączenia się w działania na rzecz inkluzji społecznej osób niepełnosprawnych. Formy wsparcia przewidziane i opisane w programie adresowane są

do uprawnionych osób fizycznych. Mają na celu likwidację barier ograniczających społeczne i zawodowe funkcjonowanie osób niepełnosprawnych

Program Aktywny samorząd jest ważnym krokiem w kierunku wydajniejszego modelu polityki społecznej wobec osób niepełnosprawnych.

#### **IV. Rehabilitacja zawodowa**

Rehabilitacja zawodowa ma na celu ułatwienie osobie niepełnosprawnej uzyskanie i utrzymanie odpowiedniego zatrudnienia oraz awansu zawodowego przez umożliwienie jej korzystania z poradnictwa zawodowego, szkolenia i pośrednictwa pracy.

Do realizacji tego celu niezbędne jest:

1. dokonanie oceny zdolności do pracy,
  - przeprowadzenie badań lekarskich i psychologicznych umożliwiających określenie sprawności
  - ustalenie kwalifikacji, doświadczeń zawodowych, uzdolnień i zainteresowań,
2. prowadzenie poradnictwa zawodowego uwzględniającego ocenę zdolności do pracy oraz umożliwiające wybór odpowiedniego zawodu i szkolenia
  - a. przygotowanie zawodowe z uwzględnieniem perspektyw zatrudnienia
  - b. dobór odpowiedniego miejsca pracy i jego wyposażenie
  - c. określenie środków technicznych umożliwiających lub ułatwiających wykonywanie pracy.

Rehabilitacja zawodowa opiera się głównie na:

- szkoleniach, przekwalifikowaniach,
- przyznawanie dotacji na prowadzenie działalności gospodarczej,
- Zwrotach kosztów wyposażenia stanowisk pracy
- Finansowaniu wydatków na instrumenty i usługi rynku pracy (staże)
- Finansowaniu kosztów zatrudnienia pracowników pomagających pracownikom niepełnosprawnym

**Podział środków PFRON na realizację zadań z zakresu rehabilitacji  
zawodowej na przestrzeni lat 2008 – 2013**

	<b>2008</b>	<b>2009</b>	<b>2010</b>	<b>2011</b>	<b>2012</b>	<b>2013</b>
<b>Zwrot kosztów wyposażenia stanowiska pracy osoby niepełnosprawnej</b>	<b>150.000</b>	<b>40.000</b>	<b>80.000</b>	<b>30.000</b>	<b>148.000</b>	<b>120.000</b>
<b>Środki na podjęcie działalności gospodarczej, rolniczej, albo wniesienie wkładu do spółdzielni socjalnej</b>	<b>120.000</b>	<b>140.000</b>	<b>162.000</b>	<b>140.000</b>	<b>150.000</b>	<b>0,0</b>
<b>Finansowanie szkoleń osób niepełnosprawnych organizowanych przez pracodawcę</b>	<b>7.000</b>	<b>12.000</b>	<b>6.400</b>	<b>13.000</b>	<b>28.883</b>	<b>17.200</b>
<b>Zwrot wydatków na instrumenty i usługi rynku pracy na rzecz osób niepełnosprawnych poszukujących pracy</b>	<b>35.000</b>	<b>19.000</b>	<b>42.600</b>	<b>35.450</b>	<b>86.522</b>	<b>47.500</b>
<b>Finansowanie kosztów zatrudnienia pracowników pomagających pracownikowi niepełnosprawnemu</b>	<b>0.00</b>	<b>0.00</b>	<b>2.100</b>	<b>2.200</b>	<b>2.100</b>	<b>2.800</b>
<b>Razem:</b>	<b>312.000</b>	<b>211.000</b>	<b>504.000</b>	<b>220.650</b>	<b>415.505</b>	<b>187.500</b>

## **V. Rehabilitacja zdrowotna**

Osoby niepełnosprawne z różnymi rodzajami niepełnosprawności są szczególną grupą społeczną znajdującą się pod wyjątkową opieką prawną państwa. Aktualny stan prawny nie jest jednak adekwatny w stosunku do istniejącej rzeczywistości. Liczne problemy, jakie napotykają osoby niepełnosprawne w dostępie do odpowiedniej opieki medycznej i rehabilitacji leczniczej są do zauważenia na każdym etapie jej realizacji. Ze względu na fakt, że niepełnosprawność jest osobistym dramatem danej osoby, służby medyczne oraz społeczne winny głównie skupiać się na zintegrowaniu oraz ukierunkowaniu swoich działań na jej usprawnieniu i wsparciu w zaakceptowaniu ograniczeń jakie wiąże ze sobą

utrata sprawności fizycznej czy psychicznej. Ponadto podejmowane inicjatywy lokalne miałyby zapewnić ciągłość i kompleksowość rehabilitacji leczniczej oraz podnieść jakość usług rehabilitacyjnych realizowanych na rzecz osób niepełnosprawnych. Efektywna i skuteczna pomoc medyczna jest wyjściowym i podstawowym warunkiem równoprawnego uczestnictwa osób niepełnosprawnych w życiu społecznym.

Natomiast na skuteczność tej pomocy w stosunku do osób niepełnosprawnych wpływają następujące czynniki:

- ✓ wczesna diagnostyka i leczenie uszkodzeń zdrowia,
- ✓ uczestnictwo w procesie leczenia, poza personelem medycznym, specjalistów,
- ✓ zaopatrzenie w odpowiednie przedmioty ortopedyczne i pomocnicze oraz sprzęt rehabilitacyjny
- ✓ włączenie w proces leczenia i rehabilitacji osób niepełnosprawnych i ich rodzin, redukcja do minimum i eliminowanie czynników powodujących niepełnosprawność.

Ze względu na duże zapotrzebowanie społeczne w zakresie świadczeń opieki medycznej w powiecie strzelecko-drezdeneckim funkcjonuje Szpital Powiatowy w Drezdenku. Szpital jest nowoczesnym, wysokospecjalistycznym obiektem wyposażonym w nowoczesną aparaturę medyczną, zatrudniającym wysoko wykwalifikowaną kadrę. Podstawowym celem Szpitala jest zapewnienie opieki zdrowotnej i profilaktycznej, poprzez udzielenie ambulatoryjnych i stacjonarnych specjalistycznych świadczeń zdrowotnych, a także udzielanie świadczeń zdrowotnych w zakresie nocnej i świątecznej opieki lekarskiej i pielęgniarskiej oraz transportu sanitarnego.

Niezwykle istotną rolę w procesie leczenia i opieki medycznej ma prowadzenie programów prozdrowotnych profilaktycznych i edukacyjnych dotyczących zmniejszenia ryzyka wystąpienia chorób lub zdarzeń prowadzących do niepełnosprawności.

Na terenie powiatu strzelecko – drezdeneckiego funkcjonują również Niepubliczne Zakłady opieki Zdrowotnej.

## **VI. Instytucje służące rehabilitacji osób niepełnosprawnych na terenie powiatu strzelecko-drezdeneckiego.**

✓ Środowiskowe Domy Samopomocy - na terenie Powiatu posiadamy trzy Środowiskowe Domy Samopomocy ( Drezdenko, Stare Kurowo, Dobiegniew). Uczestnikami zajęć terapeutycznych są osoby, które z powodu obniżonej sprawności intelektualnej mają trudności w codziennym funkcjonowaniu. Prowadzona jest:

- socjoterapia,
- muzykoterapia,
- psychoterapia,
- trening umiejętności społecznej,
- zajęcia rękodzieła, plastyczne, krawieckie, teatralne, komputerowe,
- kształtowanie nawyków umiejętnego wykorzystywania czasu wolnego,
- trening kulinarny,

- prowadzenie zajęć kulturalno- rekreacyjnych, rehabilitacyjnych,
- turystyka.

Formy terapii dostosowane są do indywidualnych możliwości i zainteresowań uczestników.

✓ Dom Pomocy Społecznej w Dobiegniewie - przeznaczony jest dla osób w podeszłym wieku i niepełnosprawnych fizycznie. Z dniem 1 stycznia 2014r. decyzją Wojewody Lubuskiego nastąpiła zmiana profili Domu, który obecnie przeznaczony jest „dla osób w podeszłym wieku z liczbą miejsc rzeczywistych 30 oraz przewlekle somatycznie chorych z liczbą miejsc rzeczywistych 21”. Celem Domu jest zaspokajanie osobom wymagającym całodobowej opieki potrzeb bytowych, opiekuńczych i wspomagających na poziomie obowiązującego standardu. Zakres i poziom usług świadczonych przez dom uwzględnia w szczególności wolność, intymność, godność i poczucie bezpieczeństwa mieszkańców. „Dom stwarza mieszkańcom możliwość kontaktu z naturą, spokoju w codziennej egzystencji i realizacji wielu indywidualnych zainteresowań z uwzględnieniem ich kondycji psychofizycznych. Poza pomocą w wykonywaniu czynności dnia codziennego związanych z samoobsługą, higieną osobistą dąży się do aktywizacji i indywidualnego rozwoju podopiecznych.

✓ Warsztat Terapii Zajęciowej - realizuje zadania w zakresie rehabilitacji społecznej i zawodowej. Celem tej rehabilitacji jest ogólny rozwój i poprawa sprawności, niezbędnych do prowadzenia przez osobę niepełnosprawną niezależnego, samodzielnego i aktywnego życia. Podstawową działalność Warsztatu Terapii Zajęciowej finansuje PFRON. Dodatkowe środki pozyskiwane są od sponsorów. Realizacja zadań w WTZ odbywa się poprzez: ogólne usprawnianie; rozwijanie umiejętności obejmujących czynności życia codziennego oraz zaradność osobistą, poprzez wykorzystanie różnych technik terapii zajęciowej; przygotowanie do życia w środowisku społecznym, w szczególności poprzez rozwój umiejętności planowania i komunikowania się, dokonywania wyborów, decydowania o swoich sprawach oraz rozwój innych umiejętności niezbędnych w niezależnym życiu; poprawę kondycji psychicznej i fizycznej; rozwijanie psychofizycznych sprawności niezbędnych w pracy; rozwijanie podstawowych oraz specjalistycznych umiejętności zawodowych umożliwiających podjęcie pracy w zakładzie aktywności zawodowej lub innej pracy zarobkowej albo szkolenia zawodowego. Osoby niepełnosprawne są kwalifikowane do uczestnictwa w Warsztacie w oparciu o wskazanie do terapii zajęciowej, zawarte w orzeczeniu o stopniu niepełnosprawności.

✓ Specjalny Ośrodek Szkolno - Wychowawczy w Strzelcach Kraj. - jest placówką dla uczniów o specjalnych potrzebach edukacyjnych. Budynek szkolny wraz z dobrze wyposażonym internatem Wokół znajdują się tereny zielone i różnorodne boiska sportowe. Wymagania programowe oraz treści nauczania są w pełni dostosowane do możliwości każdego ucznia. Usprawnianie zaburzonych funkcji oraz utrwalanie wiadomości i umiejętności odbywa się z wykorzystaniem aktywizujących metod pracy (m.in. metoda V. Sherborne, elementy kinezylogii edukacyjnej P. Denisona).

✓ Przedszkole Specjalne przy SOSW w Strzelcach Kraj.- dla dzieci z autyzmem, z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu umiarkowanym i znacznym oraz ze sprzężeniami. Przedszkole realizuje podstawę programową w wymiarze pięciu godzin dziennie. Maluchy biorą udział w zajęciach ogólnorozwojowych, logopedycznych, ruchowych z elementami gimnastyki korekcyjno- kompensacyjnej oraz muzyczno - ruchowych. Prowadzone SA również zajęcia indywidualne wspomagające w ramach pomocy psychologiczno- pedagogicznej, czyli: korekcja wad wymowy, zajęcia

kształtujące umiejętności polisensoryczne, integracja sensoryczna, korekcja wad postawy, zajęcia usprawniające orientację przestrzenną i poruszanie się.

Zajęcia prowadzone są przez wykwalifikowaną kadrę. Godziny pracy przedszkola dostosowane są do potrzeb środowiska lokalnego i możliwości

✓ Ośrodek Rehabilitacyjno – Edukacyjno - Wychowawczy w Drezdenku  
- jest niepubliczną placówką oświatową dziennego pobytu dla dzieci i młodzieży od 3 do 25 roku życia z upośledzeniem umysłowym w stopniu umiarkowanym i znacznym ze sprzężonymi niepełnosprawnościami oraz z upośledzeniem umysłowym w stopniu głębokim.

W ramach pobytu podopieczni realizują obowiązek szkolny, zarówno w formie indywidualnej, jak i zespołowej ( oddział przedszkolny, zespoły rewalidacyjno - wychowawcze, zespoły edukacyjno-terapeutyczne).

W ośrodku prowadzone są indywidualne terapie poprzedzone wieloaspektową diagnozą funkcjonalną.

✓ Terapia pedagogiczna, cele:

- rozwijanie sfery poznawczej ( spostrzegania, myślenia, pamięci z samoobsługą),
- rozwijanie sprawności manualnej,
- kształtowanie sprawności niezbędnych w codziennym życiu związanych z samoobsługą.

✓ Terapia psychologiczna, cele:

- pobudzanie globalnej percepcji,
- rozwijanie mechanizmów naśladowania i współdziałania,
- rozwijanie orientacji w schemacie ciała i w przestrzeni,
- kształtowanie sfery emocjonalnej i społecznej.

✓ Terapia logopedyczna, cele:

- rozwijanie umiejętności komunikacyjnych ( słownych i pozasłownych),
- wprowadzanie komunikacji wspomagającej i alternatywnej,
- rozwijanie funkcji pokarmowych, usprawnienie aparatu artykulacyjnego.

✓ Rehabilitacja ruchowa, cele:

- podnoszenie poziomu psychomotorycznego w oparciu o metody PNF i NDT- Bobath,
- usprawnienie poprzez fizykoterapię.

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Drezdenku od 01 czerwca 2008 r. do 31.12.2013 r. realizowało projekt systemowy pn. Rozwój i upowszechnianie aktywnej integracji przez Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Drezdenku, współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego.

Celem głównym projektu była poprawa funkcjonowania społecznego klientów PCPR w Drezdenku.



Szczególne grupy, które objęliśmy wsparciem to osoby niepełnosprawne ( w trakcie całego okresu w projekcie wsparciem zostało objętych 267 osób niepełnosprawnych) oraz rodzice lub opiekunowie osób niepełnosprawnych (łącznie 86 osób)

W ramach przedsięwzięcia odbywały się różnego rodzaju zajęcia, podczas których wykorzystano instrumenty aktywizacji społecznej, zawodowej, edukacyjnej oraz zdrowotnej. Projekt zdobył duże uznanie wśród samych uczestników, których udział w zajęciach mobilizował do działania, dał możliwość zdobycia nowej wiedzy, umiejętności i doświadczeń.

Możliwość realizacji projektu przyczyniła się również do zdobycia ogromnego doświadczenia przez pracowników Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Drezdenku.

## **VII. Instytucje oraz organizacje realizujące zadania z zakresu rehabilitacji społecznej i zawodowej.**

Zadania z zakresu rehabilitacji społecznej i zawodowej osób niepełnosprawnych realizowane są przez:

1. Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie
2. Powiatowy Urząd Pracy

Ważnym ośrodkiem działającym na rzecz osób niepełnosprawnych są organizacje pozarządowe.

Na terenie Powiatu strzelecko - drezdeneckiego funkcjonują 23 organizacje pozarządowe według wykazu jak niżej, które pośrednio lub bezpośrednio zajmują się problematyką osób niepełnosprawnych.

### **Organizacje Pozarządowe Powiatu Strzelecko-Drezdeneckiego Drezdenko**

1. Stowarzyszenie Dzieci Wojny w Polsce,
2. Polski Związek Niewidomych,
3. Związek Emerytów, Rencistów i Inwalidów,
4. Stowarzyszenie na Rzecz Osób niepełnosprawnych Intelaktualnie „Więzi”,
5. Towarzystwo Przyjaciół Dzieci Koło pomocy Dzieciom Niepełnosprawnym,
6. Związek Kombatantów RP i byłych Więźniów Politycznych,
7. Związek Sybiraków,
8. Uniwersytet Trzeciego Wieku

### **Strzelce Kraj.**

1. Związek Emerytów i Rencistów,
2. Związek Kombatantów RP i byłych Więźniów Politycznych,
3. Związek Sybiraków
4. Stowarzyszenie Dzieci Wojny w Polsce,
5. Stowarzyszenie Pomocy Dzieciom Specjalnej Troski,
6. Uniwersytet III Wieku,
7. Stowarzyszenie na Rzecz Dzieci Niepełnosprawnych „Samo-Dzielność”

### **Zwierzyn**

1. Stowarzyszenie „Stolina”,
2. Towarzystwo Przyjaciół Dzieci,
3. Gminne Koło Kombatantów

### **Stare Kurowo**

1. Związek Emerytów Rencistów i Inwalidów,
2. Gminne Koło Kombatantów

### **Dobiegiew**

1. Związek Emerytów Rencistów i Inwalidów,
2. Stowarzyszenie Woldenberczyków

## **VIII. Analiza SWOT problematyki niepełnosprawności w Powiecie strzelecko – dreźnieckim.**

Ocenę sytuacji osób niepełnosprawnych na terenie powiatu przeanalizowano dokonując analizy uwarunkowań w formie analizy SWOT. Opracowanie SWOT jest istotą w procesie planowania strategicznego i stanowi punkt wyjściowy dla realizacji poszczególnych celów założonych w Programie.

Jest to efektywna metoda identyfikacji słabych i silnych stron w działaniach, jakie podejmuje się na rzecz osób niepełnosprawnych i zawiera cztery grupy czynników:

1. **„mocne strony”**- uwarunkowania wewnętrzne, które należy wykorzystywać sprzyjając będą rozwiązywaniu problemów osób niepełnosprawnych,
2. **„słabe strony”** – uwarunkowania wewnętrzne, które nie wyeliminowane będą utrudniać rozwiązywanie problemów osób niepełnosprawnych,
3. **„szanse”**- uwarunkowania zewnętrzne, które nie zależą bezpośrednio od zachowania społeczności powiatu, ale które mogą być traktowane jako szanse i przy odpowiednio podjętych działaniach, wykorzystane jako sprzyjające dla potrzeb osób niepełnosprawnych

4. **„zagrożenia”**- uwarunkowania zewnętrzne, które nie zależą bezpośrednio od zachowania społeczności powiatu, ale które mogą zagrażać zaspokajaniu potrzeb osób niepełnosprawnych.
- 5.

Lp.	MOCNE STRONY
1	Działalność Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie
2	Działalność Specjalnego Przedszkola
3	Działalność Ośrodka Rehabilitacyjno-Edukacyjno-Wychowawczego
4	Działalność Warsztatu Terapii Zajęciowej
5	Działalność Środowiskowych Domów Samopomocy
6	Działalność Domu Pomocy Społecznej
7	Działanie Organizacji Pozarządowych działających na rzecz osób niepełnosprawnych
8	Poprawa dostępności dla osób niepełnosprawnych do obiektów publicznych
9	Zwiększony dostęp do informacji ( strony internetowe)
10.	Duża liczba form aktywizacji zawodowej i społecznej adresowanych do osób niepełnosprawnych finansowanych z różnych źródeł ( UE, PFRON)
11.	Funkcjonowanie w Dreźnie zakładu opieki zdrowotnej udzielającej świadczeń leczniczo-rehabilitacyjnych
12.	Funkcjonowanie w powiecie dwóch poradni psychologiczno- pedagogicznych
13.	Pełnomocnik ds. osób niepełnosprawnych
14.	Działalność Specjalnego Ośrodka Szkolno- Wychowawczego

Lp.	SLABE STRONY
1	Trudny dostęp do rehabilitacji zdrowotnej- długie terminy oczekiwania
2	Bariery ekonomiczne ( niskie dochody osób niepełnosprawnych –renty-emerytury i wynagrodzenia)
3	Mała liczba zakładów pracy chronionej
4	Ograniczony dostęp do medycznych usług specjalistycznych
5	Niewystarczająca dostępność do świadczeń zdrowotnych w zakresie profilaktyki i leczenia chorób powodujących niepełnosprawność
6	Niedostateczna ilość środków otrzymywanych z PFRON
7	Bierność, bezradność i postawy roszczeniowe wśród osób niepełnosprawnych i ich rodzin
8	Brak Zakłady Aktywności Zawodowej

<b>Lp.</b>	<b>SZANSE</b>
<b>1</b>	Możliwość pozyskiwania środków zewnętrznych (UE)
<b>2</b>	Wzrost liczby organizacji pozarządowych działających na rzecz osób niepełnosprawnych
<b>3</b>	Funkcjonowanie Powiatowej Społecznej Rady do Spraw Osób Niepełnosprawnych
<b>4</b>	Prawne umocnienia działań zmierzających do wyrównywania szans osób niepełnosprawnych
<b>5</b>	Pozytywna zmiana w społecznym postrzeganiu osób niepełnosprawnych
<b>6</b>	Realizacja lokalnych programów na rzecz osób niepełnosprawnych
<b>7</b>	Nowe rozwiązania ekonomii społecznej przeciwdziałające wykluczeniu społecznemu

<b>Lp.</b>	<b>ZAGROŻENIA</b>
<b>1</b>	Niski status materialny osób niepełnosprawnych
<b>2</b>	Niestabilność i niespójność przepisów prawa i ograniczone środki na realizację ustawowych zadań
<b>3</b>	Zmniejszenie środków finansowych przeznaczonych na realizację działań wspierających osoby niepełnosprawne
<b>4</b>	Utrudniony dostęp do korzystania z systemu opieki zdrowotnej

### **IX. Program działań - cele główne i szczegółowe**

Realizacja Powiatowego Programu Działań na Rzecz Osób Niepełnosprawnych pozwoli na osiągnięcie celu strategicznego tj.:

**USAMODZIELNIENIE SPOŁECZNE I ZAWODOWE  
OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH  
POPRZEZ DZIAŁANIA WSPIERAJĄCE, REHABILITACYJNE  
I ZATRUDNIENIE.**

Osiągnięcie tego celu będzie możliwe poprzez realizację następujących celów głównych i operacyjnych niniejszego programu przedstawionych w tabelach poniżej

*Tabela Nr 1*

<b>CEL GŁÓWNY</b>	<b>1. REHABILITACJA SPOŁECZNA</b>
<b>CEL OPERACYJNY</b>	1.1 Integracja Społeczna
<b>OPIS CELU</b>	- umożliwienie osobom niepełnosprawnym kontynuowania i rozpoczęcia samodzielnego życia, - prowadzenie w miarę pełnego życia społecznego, - korzystanie z warunków, usług i urządzeń gwarantujących samodzielność fizyczną i psychiczną - opieka środowiskowa
<b>PRZEDSIĘWZIĘCIA</b>	- mieszkania chronione - Rodzinne Domy Pomocy (lokalne) - klasy integracyjne - przedszkola integracyjne - rozbudowa DPS o charakterze ponadgminnym - Domy Dziennego Pobytu dla niepełnosprawnych - integrowanie niepełnosprawnych na terenach wiejskich (świetlice wiejskie – gry, zabawy integracyjne)
<b>PLANOWANE EFEKTY</b>	Integracja osób niepełnosprawnych z pełnosprawnymi.
<b>PODMIOTY UCZESTNICZĄCE</b>	Jednostki samorządu terytorialnego, administracja rządowa, organizacje pozarządowe, osoby indywidualne
<b>MONITORING</b>	Ośrodki Pomocy Społecznej, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, Urzędy Miejskie i Gminne, Dom Pomocy Społecznej
<b>ŹRÓDŁA FINANSOWANIA</b>	Budżet państwa, województwa, powiatu, gmin, organizacji pozarządowych, fundusze Unii Europejskiej, PFRON, dotacje i granty uzyskiwane w konkursach na poszczególne programy

*Tabela Nr 2*

<b>CEL GŁÓWNY</b>	<b>1. REHABILITACJA SPOŁECZNA</b>
<b>CEL OPERACYJNY</b>	1.2 Tworzenie Warsztatów Terapii Zajęciowej

<b>OPIS CELU</b>	Stworzenie osobom niepełnosprawnym niezdolnym do podjęcia pracy możliwości pozyskania lub przywracania umiejętności niezbędnych do aktywnego funkcjonowania w życiu codziennym i podjęcia zatrudnienia.
<b>PRZEDSIĘWZIĘCIA</b>	- utworzenie kolejnych WTZ w powiecie - utworzenie WTZ dla osób z autyzmem
<b>PLANOWANE EFEKTY</b>	- rozwinięcie umiejętności wykonywania czynności życia codziennego oraz zaradności osobistej, - rozwinięcie psychofizycznych sprawności oraz podstawowych i specjalistycznych umiejętności zawodowych umożliwiających uczestnictwo w szkoleniu zawodowym albo podjęcie pracy,
<b>PODMIOTY UCZESTNICZĄCE</b>	Jednostki samorządu terytorialnego, administracja rządowa, organizacje pozarządowe, osoby indywidualne
<b>MONITORING</b>	Ośrodki Pomocy Społecznej, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, organizacje pozarządowe
<b>ŹRÓDŁA FINANSOWANIA</b>	Budżet państwa, województwa, powiatu, gmin, organizacji pozarządowych, fundusze Unii Europejskiej, PFRON, dotacje i granty uzyskiwane w konkursach na poszczególne programy

Tabela Nr 3

<b>CEL GŁÓWNY</b>	<b>1. REHABILITACJA SPOŁECZNA</b>
<b>CEL OPERACYJNY</b>	1.3 Zorganizowanie systemu działań wspierających dla osób niepełnosprawnych i ich rodzin
<b>OPIS CELU</b>	- poradnictwo rodzinne, - wolontariat - grupy wsparcia dla rodzin, - grupy samopomocy dla osób niepełnosprawnych, - pomoc psychologiczna - asystent osoby niepełnosprawnej, - grupa wsparcia dla osób niepełnosprawnych
<b>PRZEDSIĘWZIĘCIA</b>	- organizowanie szkoleń i prowadzenie spotkań, pogadanek informacyjnych dla osób niepełnosprawnych i ich rodzin, - zorganizowanie współpracy z młodzieżą i osobami chętnymi do pomocy osobom niepełnosprawnym i ich rodzinom na zasadach wolontariatu, - zorganizowanie szkoleń dla wolontariuszy, - zakup usług specjalistycznych, - tworzenie warunków do dokształcania kadry pracowniczej w zakresie poradnictwa rodzinnego oraz podnoszenia kwalifikacji przez osoby zawodowo zajmujące się pomaganiem niepełnosprawnym, - ulotki informacyjne, skape- portale społecznościowe, - współpraca ze szkołami ponadgimnazjalnymi
<b>PLANOWANE EFEKTY</b>	Zorganizowanie grup ludzi przygotowanych przez profesjonalistów do pomagania osobom niepełnosprawnym i ich rodzinom.

<b>PODMIOTY UCZESTNICZĄCE</b>	Jednostki samorządu terytorialnego, administracja rządowa, organizacje pozarządowe, osoby indywidualne
<b>MONITORING</b>	Ośrodki Pomocy Społecznej, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna, organizacje pozarządowe, Dom Pomocy Społecznej
<b>ŹRÓDŁA FINANSOWANIA</b>	Budżet państwa, województwa, powiatu, gmin, organizacji pozarządowych, fundusze Unii Europejskiej, PFRON, dotacje i granty uzyskiwane w konkursach na poszczególne programy

Tabela Nr 4

<b>CEL GŁÓWNY</b>	<b>1. REHABILITACJA SPOŁECZNA</b>
<b>CEL OPERACYJNE</b>	1.4 Zwiększenie dostępu do korzystania z rehabilitacji i opieki zdrowotnej
<b>OPIS CELU</b>	<ul style="list-style-type: none"> <li>- zapewnienie pełnej aktualnej informacji o możliwościach korzystania z rehabilitacji, opieki zdrowotnej i pomocy psychologicznej,</li> <li>- zapewnienie osobom niepełnosprawnym z terenów wiejskich rehabilitacji ( gminne ośrodki rehabilitacji)</li> <li>- wyposażenie działających obiektów służących rehabilitacji w sprzęt rehabilitacyjny ( w tym: Dział Fizjoterapii Medycznej, Zakład Opiekuńczo-Lecznicy i Oddział Rehabilitacji Szpitala powiatowego w Drezdenku, DPS Dobiegniew, ZPCH – Kowal, ORW Gościm, Przychodnie Medycyny Rodzinnej)</li> </ul>
<b>PRZEDSIĘWZIĘCIA</b>	<ul style="list-style-type: none"> <li>- asystent ds. osób niepełnosprawnych w gminach,</li> <li>- stworzenie banku informacji w powiecie nt. dostępnego sprzętu rehabilitacyjnego i ortopedycznego ( wypożyczalnie ) w gminach,</li> <li>- stworzenie zbioru informacji o firmach, producentach sprzętu rehabilitacyjnego (nowości),</li> <li>- rozbudowa rehabilitacji w DPS</li> <li>- tworzenie instytucji służących rehabilitacji specjalistycznej (logopeda, pedagog, psycholog)</li> </ul>
<b>PLANOWANE EFEKTY</b>	Ułatwienie osobom niepełnosprawnym dostępu do korzystania z rehabilitacji i opieki zdrowotnej.
<b>PODMIOTY UCZESTNICZĄCE</b>	Jednostki samorządu terytorialnego, administracja rządowa, organizacje pozarządowe, osoby indywidualne
<b>MONITORING</b>	Ośrodki Pomocy Społecznej, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, Służba Zdrowia, Przychodnie Medycyny Rodzinnej, Dom Pomocy Społecznej
<b>ŹRÓDŁA FINANSOWANIA</b>	Budżet państwa, województwa, powiatu, gmin, organizacji pozarządowych, fundusze Unii Europejskiej, PFRON, dotacje i granty uzyskiwane w konkursach na poszczególne programy

Tabela Nr 5

<b>CEL GŁÓWNY</b>	<b>1. REHABILITACJA SPOŁECZNA</b>
<b>CEL OPERACYJNY</b>	1.5 Umożliwienie dostępu osobom niepełnosprawnym do miejsc użyteczności publicznej
<b>OPIS CELU</b>	- zniesienie barier architektonicznych w instytucjach publicznych, zakładach opieki zdrowotnej i placówkach edukacyjnych, - zwiększenie liczby miejsc dla niepełnosprawnych na parkingach, - rewizja nawierzchni i chodników
<b>PRZEDSIĘWZIĘCIA</b>	- gminny katalog budynków bez barier <ul style="list-style-type: none"> <li>➤ Informacja o sklepach z podjazdami na terenie gminy</li> <li>➤ Toalety miejskie dla niepełnosprawnych</li> <li>➤ Windy dla niepełnosprawnych</li> </ul> - stworzenie przez gminy katalogów budynków użyteczności publicznej niedostosowanych do potrzeb osób niepełnosprawnych i bilans potrzeb w w/w zakresie - „czarna lista” instytucji z barierami
<b>PLANOWANE EFEKTY</b>	Likwidacja barier architektonicznych w obiektach użyteczności publicznej oraz na chodnikach i ulicach.
<b>PODMIOTY UCZESTNICZĄCE</b>	Jednostki samorządu terytorialnego, administracja rządowa, organizacje pozarządowe, osoby indywidualne
<b>MONITORING</b>	Urzędy Miejskie i Gminne, Starostwo Powiatowe
<b>ŹRÓDŁA FINANSOWANIA</b>	Budżet państwa, województwa, powiatu, gmin, organizacji pozarządowych, fundusze Unii Europejskiej, PFRON, dotacje i granty uzyskiwane w konkursach na poszczególne programy

Tabela Nr 6

<b>CEL GŁÓWNY</b>	<b>1. REHABILITACJA SPOŁECZNA</b>
<b>CEL OPERACYJNY</b>	1.6 Zniesienie barier w komunikowaniu się
<b>OPIS CELU</b>	- dotarcie do osób, które nie mają kontaktu z otoczeniem, zwłaszcza w środowiskach wiejskich
<b>PRZEDSIĘWZIĘCIA</b>	- dotarcie do środowisk wiejskich - współpraca z pielęgniarkami środowiskowymi, sołtysami - przekaz informacji przydatnych osobom niepełnosprawnym poprzez plakaty, ulotki w Placówkach służby zdrowia - przewodnik po instytucjach pomocowych jako dodatek do gazet lokalnych, rozpowszechniany również przez sołtysów, - pomoc w ułatwieniu załatwiania spraw - zastosowanie telefonii komórkowej - szkolenia z zakresu ułatwiania korzystania ze stron internetowych



	- asystent rodzinny w gminach - ogólnodostępny internet
<b>PLANOWANE EFEKTY</b>	Zapewnienie osobom niepełnosprawnym dostępu do potrzebnych im informacji.
<b>PODMIOTY UCZESTNICZĄCE</b>	Jednostki samorządu terytorialnego, administracja rządowa, organizacje pozarządowe, osoby indywidualne
<b>MONITORING</b>	Ośrodki Pomocy Społecznej, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, Służba Zdrowia
<b>ŹRÓDŁA FINANSOWANIA</b>	Budżet państwa, województwa, powiatu, gmin, organizacji pozarządowych, fundusze Unii Europejskiej, PFRON, dotacje i granty uzyskiwane w konkursach na poszczególne programy

Tabela Nr 7

<b>CEL GŁÓWNY</b>	<b>1. REHABILITACJA SPOŁECZNA</b>
<b>CEL OPERACYJNY</b>	1.7 Pokonanie barier transportowych (komunikacyjnych)
<b>OPIS CELU</b>	- zakup pojazdów przystosowanych do przewozu osób niepełnosprawnych (dowóz do Środowiskowych Domów Samopomocy, ośrodków zdrowia, instytucji, itp. na zasadzie TAXI - dowóz dzieci niepełnosprawnych do placówek edukacyjnych,
<b>PRZEDSIĘWZIĘCIA</b>	- zakup pojazdu na potrzeby osób niepełnosprawnych w każdej Gminie - przystosowanie posiadanych przez jednostki gminy i powiatu pojazdów do potrzeb osób niepełnosprawnych
<b>PLANOWANE EFEKTY</b>	Zapewnienie i ułatwienie osobom niepełnosprawnym przemieszczania się.
<b>PODMIOTY UCZESTNICZĄCE</b>	Jednostki samorządu terytorialnego, administracja rządowa, organizacje pozarządowe, osoby indywidualne
<b>MONITORING</b>	Ośrodki Pomocy Społecznej, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, Urzędy Miejskie i Gminne
<b>ŹRÓDŁA FINANSOWANIA</b>	Budżet państwa, województwa, powiatu, gmin, organizacji pozarządowych, fundusze Unii Europejskiej, PFRON, dotacje i granty uzyskiwane w konkursach na poszczególne programy

Tabela Nr 8

<b>CEL GŁÓWNY</b>	<b>2. REHABILITACJA ZAWODOWA I ZATRUDNIENIE</b>
<b>CEL OPERACYJNY</b>	2.1 Doradztwo zawodowe
<b>OPIS CELU</b>	<ul style="list-style-type: none"> <li>- analiza sytuacji zdrowotnej, psychologicznej, oświatowej, zawodowej i społecznej osoby niepełnosprawnej oraz rokowania dotyczące prawdopodobnej ewolucji,</li> <li>- zdiagnozowanie przez odpowiednio przygotowaną osobę (doradca zawodowy) do pracy z osobami niepełnosprawnymi możliwości, zdolności i zainteresowań w celu wybrania najbardziej odpowiedniego zawodu dla indywidualnej osoby niepełnosprawnej,</li> <li>- szkolenie osób niepełnosprawnych, przekwalifikowanie,</li> <li>- szkolny ośrodek kariery</li> </ul>
<b>PRZEDSIĘWZIĘCIA</b>	<ul style="list-style-type: none"> <li>- Centrum Integracji Społecznej</li> <li>- poradnictwo zawodowe i szkolenia w PUP,</li> <li>- zatrudnienie opiekunów i doradców zawodowych</li> <li>- zapewnienie specjalistycznych usług środowiskowych dla osób Niepełnosprawnych,</li> </ul>
<b>PLANOWANE EFEKTY</b>	Pomoc osobom niepełnosprawnym w wyborze zawodu i/lub znalezieniu pracy i
<b>PODMIOTY UCZESTNICZĄCE</b>	Jednostki samorządu terytorialnego, administracja rządowa, organizacje pozarządowe, osoby indywidualne
<b>MONITORING</b>	Powiatowy Urząd Pracy, Ośrodki Pomocy Społecznej, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, samorządy gminne
<b>ŹRÓDŁA FINANSOWANIA</b>	Budżet państwa, województwa, powiatu, gmin, organizacji pozarządowych, fundusze Unii Europejskiej, PFRON, dotacje i granty uzyskiwane w konkursach na poszczególne programy

Tabela Nr 9

<b>CEL GŁÓWNY</b>	<b>2. REHABILITACJA ZAWODOWA I ZATRUDNIENIE</b>
<b>CEL OPERACYJNY</b>	2.2 Propagowanie w środowisku idei zatrudniania oraz samozatrudnienia osób niepełnosprawnych.
<b>OPIS CELU</b>	<ul style="list-style-type: none"> <li>- propagowanie zatrudniania osób niepełnosprawnych Na otwartym rynku pracy lub w razie niemożności w ZPCH albo podjęcia przez osoby niepełnosprawne samodzielnej działalności gospodarczej,</li> <li>- propagowanie wśród pracodawców zatrudniania przeszkolonych, odpowiednio przygotowanych do podjęcia pracy osób niepełnosprawnych,</li> </ul>

	<ul style="list-style-type: none"> <li>- organizowanie szkoleń przez pracodawców dla osób niepełnosprawnych,</li> <li>- negocjacje z pracodawcami dotyczące zatrudnienia osób niepełnosprawnych,</li> <li>- dostosowanie stanowisk pracy na potrzeby osób niepełnosprawnych</li> </ul>
<b>PRZEDSIĘWZIĘCIA</b>	<ul style="list-style-type: none"> <li>- Ulgi i preferencje dla pracodawców i rozpoczynających działalność gospodarczą zatrudniających osoby niepełnosprawne poprzez uchwały na szczeblu gminnym</li> <li>- Targi pracy</li> <li>- Bank informacji dot. ofert pracy</li> </ul>
<b>PLANOWANE EFEKTY</b>	Podjęcie pracy przez osoby niepełnosprawne.
<b>PODMIOTY UCZESTNICZĄCE</b>	Jednostki samorządu terytorialnego, administracja rządowa, organizacje pozarządowe, osoby indywidualne.
<b>MONITORING</b>	Powiatowy Urząd Pracy, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, samorządy gminne, organizacje pozarządowe
<b>ŹRÓDŁA FINANSOWANIA</b>	Budżet państwa, województwa, powiatu, gmin, organizacji pozarządowych, fundusze Unii Europejskiej, PFRON, dotacje i granty uzyskiwane w konkursach na poszczególne programy

Tabela Nr 10

<b>CEL GŁÓWNY</b>	<b>3. PRZESTRZEGANIE PRAW OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH</b>
<b>CEL OPERACYJNY</b>	3.1 ułatwienie dostępu do informacji dla osób niepełnosprawnych o przysługujących im prawach i uprawnieniach
<b>OPIS CELU</b>	<ul style="list-style-type: none"> <li>- informacja o prawach i uprawnieniach</li> <li>- kierowanie do odpowiednich instytucji</li> </ul>
<b>PRZEDSIĘWZIĘCIA</b>	<ul style="list-style-type: none"> <li>- asystent ds. osób niepełnosprawnych na szczeblu gminnym</li> <li>- pomoc w wypełnianiu wniosków</li> <li>- zamieszczanie aktualnych informacji na stronach internetowych</li> <li>-dyżury specjalistów zajmujących się problematyką niepełnosprawności</li> </ul>
<b>PLANOWANE EFEKTY</b>	Zwiększenie świadomości osób niepełnosprawnych o przysługujących im prawach i uprawnieniach
<b>PODMIOTY UCZESTNICZĄCE</b>	Jednostki samorządu terytorialnego, administracja rządowa, organizacje pozarządowe, wolontariusze
<b>MONITORING</b>	Samorządy gminne, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie
<b>ŹRÓDŁA FINANSOWANIA</b>	Budżet państwa, województwa, powiatu, gmin, organizacji pozarządowych, fundusze Unii Europejskiej, PFRON, dotacje i granty uzyskiwane w konkursach na poszczególne programy